

V spomin Aleksandri Kostič*

(1966–2022)

Začel bom natančno tam, kjer bi vsak kronist sicer končal, sploh, ko gre za priložnostni zapis ob smrti ljube osebe. Kiblašice in Kiblaši so ob pogrebnem slovesu od Aleksandre Kostič, ki sem se ga tudi sam udeležil, povedali naslednje, povzemam in navajam: »Biti zgolj tehnično podkovan strokovnjak, teoretik, papirnati vodja ni dovolj. Brez srca in njegove srčnosti ne gre in to je nekaj, kar je Aleksandri izredno dobro uspevalo ... KIBLA je bila, je in bo tvoja velika mojstrovina.« Lep in iskren nagovor v mrakobnem, betežnem vzdušju.

Zakaj se mi zdi to nedvoumno sporočilo pomembno za nas, še živeče, in vse tiste, ki pridejo za nami? Najprej zato, ker Sandrini nadaljevalci in učenci natančno vedo in povedo, katere spretnosti in vrline je premogla in skrižala, da je lahko od leta

---

* Aleksandra Kostič je bila tudi področna urednica za vizualne umetnosti pri Dialogih v letih 1999–2006 (op. ur.)

1996 s svojimi sodelavkami in sodelavci izumila najprodornejšo, najbolj utopično in najbolj znano mariborsko kulturno, umetniško, raziskovalno in izobraževalno ustanovo, ki se je vpisala na sodobni svetovni zemljevid ustvarjalnosti. Minevala so leta, pomlajevale so se generacije, in Aleksandra je počela vse tisto, kar je za prave profesionalce nujno: predajala je svoja znanja, mentorirala prišleke in komunicirala z lokalno, slovensko in mednarodno strokovno in splošno javnostjo. S kolegi in kolegicami si je vedno znova izmišljevala nove igrčke, nove odvode, nove permutacije, nove širitve teritorijev – in pri tem celo uspevala. Bila je preprosto učinkovita: fantomska in prizemljena, vizionarska in previdna, priljudna in odljudna. Vse obenem. In tako so rasla hčerinska podjetja/podvzeta in blagovne značke: KIBela, KIBLA Portal, art KIT, KIBLIXS, KIBLA 2 LAB. Pa Mreža multimedijskih centrov, pa Mreža centrov raziskovalne umetnosti in kulture, platformi, nastali s posebnim premislekom in – v času nastankov – z razumevanjem državnih oblasti, ki je vključevalo tudi finančno podporo.

Sandra ob tem seveda ni pozabila svojega izvirnega poklica. Še naprej se je preizkušala v vlogi umetnostne zgodovinarke, kot kuratorica in sokuratorica, kot urednica in esejistka v množici revij in časopisov. Kot piska, kar še posebej izpostavljam, pa ne le zaradi večletnega izrazitega pešanja artikuliranih refleksij v slovenskih medijih, se je urila v kritiki, in kot se aktivistki spodobi, tudi v problematiziranju sistemskih in operativnih kulturnih politik – lokalnih, regionalnih in državnih. Pač, to zadnje, je tisto nujno zlo, ki spremlja naše delovanje, pa če si še tako želimo, da ne bi imeli opravka z uradništvom, financerji in političnimi odločevalci. Boji za odprte prostore, nove umetniške prakse, nove produkcijske prijeme, novo, neobremenjeno in razgledano občinstvo in, če hočete, za avtonomijo, nikoli ne bodo končani. Kdor misli drugače, je ali naiven ali se spreneveda ali se mu ne da ali ne zna ali pa je preprosto zgrešil svojo poklicno pot. Pot, ki je sicer naporna in nikoli dokončana, a vendar tudi izpolnjujoča. To je Aleksandra kot soavtorica prijavne knjige za EPK Maribor 2012 (s pridruženimi mesti) tudi pokazala. Od snovateljev zmagovite prijavne knjige sva od štirih pesnikov ostala sicer le še dva. Dejan Pestotnik se je poslovil lansko leto, Aleksandra Kostič letos, s Petrom Tomažem Dobrilo pa še kar migava. In ja, se še ne dava. Ne še. Radovedni bralec si lahko še danes na spletu dostopne kandidate prebere, o čem vse smo premlevali, kaj in kako bi lahko storili in tudi kje se lahko v izvedbi zalomi. Kot vemo, se na koncu v precejšnji meri tudi je in na to, da se zna kaj takega zgoditi, je Sandra tudi opozarjala. S trmastim in hudomušnim pogledom in jezikom.

Ko sem proti koncu devetdesetih let, po mnogih letih spet vstopil v nekdanji mariborski Dom Jugoslovanske ljudske armade, kjer sem med oficirsko elito v improvizirani vartarnici odslužil zadnje mesece obvezne vojaščine, je bila prav tam že ugnezdena Kibla. Tako sem jo spoznal. In Kiblo, in Pecota in ekipo. In Sandro. Neposredno, razposajeno, milo in zajebano hkrati.

Simon Kardum